

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۰/۰۵/۱۵

آصف بهاند

له اورني تر کفن او مدفن پوري

تاوتریخوالی

د افغانستان پر ماشومانو او کوچنیانو باندې د تاوتریخوالی سونامي

نولسمه برخه

زموږ په ټولنه کې له ماشوم سره تاوتریخوالی د مور له نس نه پیل کېږي یعنې کله چې ښځه حامله وي، له ښځې سره فزیکي یا رواني تاوتریخوالی، په نېغه توګه د مور په نس کې له پراته ماشوم سره تاوتریخوالی دی. نور خلک د ژوند له پخوانیو او روانو تجارو نه په استفادې سره، خپل ژوند او چلن ورځ تر بلې ښه کوي، خو مور...

داسې نه ده چې زموږ پخوانیو مشرانو او قلموالو په دې برخه کې لارښوونې نه دي کړي. خوشال په خپل مشهور اثر دستار نامه کې په ټینګار سره ويلي دي چې کله ښځه حامله شي، د ماشوم روزل او تربیه له هماغه ځای او له هماغه وخته راپیل کېږي.

د خوشال د دستار نامې په شلو هنرونو کې یو هنر د اولاد تربیت ته وقف شوی دی، چې هغه د دستار نامې دولسم هنر دی. هلته داسې راغلي دي:

«دولسم هنر د اولاد د تربیت»

«اولاد یا زوی یا لور، خو چې عورتینه په فرزند ډکه شي، نور یې تربیت لازم شي. حامله عورتینه دې دروند بار نه اخلي، تر لور دې نه ترپلي، بادګین طعام دې نه خوري، لکه مار، مزرې مهیب څیز دې په ستر ګو نه ګوري، چې زړه یې ور ته وشي، هغه څیز دې زر و خوري.»

د پاڼو شمېره: له 1 تر 4

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: د لیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولئ

غم، غصه، جنگ، ژړا دې نه کا، چې په دا څیزونو کې چې مسطور شول، که برعکس یې وکا، د فرزند د زیان کولو دار دی...» (ختک خوشحال، دستارنامه، پښتو ټولنه، ۱۳۴۵ کال، ۶۵ ام مخ)

خو مور له حامله مېرمنو سره هم فزیکي تاوتریخوالي کوو او هم یې له رواني پلوه زوروو، چې دا عملونه په نېغه توګه د مور په نس کې د ماشوم پر رواني او فزیکي حالت باندې منفي تاثیر کوي. دا خو دې پر خپل ځای وي، کله چې ماشوم وزېږېد، لا په اورني کې وي چې زموږ په ټولنه کې تاوتریخوالي ورسره پیل کېږي او بیا تر مرګه پورې چې په کفن کې هم له چاودونو او بمونو خلاص نه وي.

د تاوتریخوالي دا ډولونه، همدا څو ورځې مخکې، په یوه ورځ او یوه نېټه زموږ په هېواد کې تر سره شوي دي. د کابل په برچي کې یو نوي زیږېدلی ماشوم چې د زیږېدو یو ساعت یې پوره نه و، پر روغتون باندې د برید له امله تپي شو.

او په ننگر هار کې یې د ځنازي پر مراسمو برید وګر او یو شمېر بېګناه انسانان یې د ګور تیارو ته ولېږل او مړی یې لا په کفن کې په عذاب کړ.

د کابل په برچي کې د روغتون په برید کې دا جریان هم تېر شوی دی چې د ټوپکي پتنگانو د ډار له امله یې چې هغوی پوه نه شي چې په دې کوټه کې څوک شته، د نوي زیږېدلي ماشوم خوله پټه نیولې او خوله کې ګوته ور نښتلي ده چې پتنگان او غازیان او د حورو مینان او جنټیان یې غږ وانوري. دا یې د **رپوټ** یوه برخه ده:

«... ډاکترانو په یوه امن کوټه کې پرته له امکاناتو څخه، د پلاستیک او تشناب کاغذ په کارولو سره مرسته وکړه چې ماشوم د نیا ته راشي، د ماشوم «نو» یوې نرسې د یو دسمال په کارولو سره په خپلو لاسونو غوڅ کړ او د یوې نرسې د ټیکرې په یوې ځنډې یې ورو تاره.

د ماشوم مور له ډېر درد نه سره تاویدله او هڅه یې دا وه چې چپغه ونکړي، څو یرغلګر د دوی په ځایځایګي پوه نه شي. د وحشت څپې هغه وخت پر ټولو باندې لاسېږي شوي چې یرغلګر د دروازي شا ته راورسېدل او غوښتل یې چې دروازه د چپغو په څپو کې، په ډزو سره خلاصه کړي. هغوی ویل چې مرستندیان دي، خو مور ډاډه وو چې هغوی د خلاصون له پاره نه، بلکې د وژلو له پاره راغلي دي...»

دومره ستر ظلم په دې عصر کې چېرې، چا لیدلی چې د یو چا بنځه او نوی زیږېدلی ماشوم د جګړې د اور په دایره کې گیر وي او دی دې بېوسه د باندې ورته ولاړ وي. دا د په کابل کې د برچي پر روغتون د لویې غمیزې د یوې ځنډې یو تت **انځور** دی:

د پښتو شمېره: له 2 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پټه له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څېر و لولئ

«... ښاغلي حميدي بي بي سي ته په خبرو کې وويل چې تر بريد وروسته يې د کاکا زوی بهر سرگردانه منډې رامنډې وهلې، خو د خپلې مېرمنې او د بچۍ د ژغولو وس يې ونه رسېد. "پنځه شپږ ساعته جنگ روان و. دی بېرون ورته ناکراره و، دېخوا منډه کړه، هاخوا منډه کړه. خو په وس کې يې څه نه وو، نه چا اجازه ورکوله چې دننه لاړ شي".»

د دغسې وحشت څپې زموږ پر خلکو او ټولني حاکمې دي چې زموږ ماشومان لا په اورني کې وژني او ماشومان مو له زېږېدو سره سم د بزو غبرونه اوري او نازک بدن يې چرې او مرمۍ ور څيري؛ اوس نو څوک ويلای شي چې دا وحشت نه دی او دا تاوتریخوالی نه دی. دا نوې او تازه غميزه خپله بڼي چې زموږ له ماشومانو سره له اورني تر کفن او مدفن پورې تاوتریخوالی کېږي.

په دغسې حالت کې به د سولې خبرې څه مانا ولري او د خبرو ميز او جرگې ته کېناستل څه مفهوم رسولای شي؟ زموږ د زماني سترگور او زړور شاعر شاهنواز باقر هم له ماشومانو او خلکو سره دا تاوتریخوالي غندلی دی، لومړی يې عکس ډيزاين شوی او په کې په انگليسي ژبه د قاتلینو د بادارانو او حاکمانو په پټه ليکل شوي دي چې:

«په افغانستان کې د ماشومانو او ملکي خلکو وژنه ودرول!»

او بيا يې خپل دا بيتونه خپار کړي دي:

چې په مرميو په غوږونو کې اذان وژني
د يوویشمی صدی خلک ماشومان وژني

په دې چينه کې د انسان وينه راځي باقره!
لمونځ دې قضا شي ، خو په دې اوبو اودس نه کوم

له دومره جگړو او وینو تویولو سره - سره بیا هم زموږ په ټولنه کې انسانیت سا باسي او د همدې وحشت په څپو کې یوه ځوانه مور چې خپله څلور میاشتنیې تې رودونکی ماشوم هم لري، روغتون ته د هغو نوزېږو ماشومانو مرستې ته ورځي چې میندې يې د حورو او جنت شوقیانو وژلي دي او دا ماشومان له لوړې چغې وهي. د همدې کیسې بشپړ راپور دلته ولولئ،

نړیوال هم په سپین سترگی سره د افغانستان د روانې جگړې پر اور تیل پاشي او د خپلو گټو د ساتلو او خوندي کولو له پاره رسماً له هغو هېوادونو او ډلو سره مرسته کوي چې زموږ د وطن د وړانې او د خلکو د وژلو اصلي عاملین دي.

د پاڼو شمېره: له 3 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پټه له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

اوس دا مطلب هم د دي لنډې مقالې په پای کې ردم چې په همدې ورځو کې په فیسبوک کې ډېر لوستل شوی دي: یو دارونکی څاروی چې کله پوهېږي هوسی له یو ماشوم څخه یې ژوند اخیستی دی، سخته کوي او مري، خو زموږ وطني پتنگان او د حورو شوقیان د ماشومانو پر وژلو باندې ویاړي:

«دا زمری د یوې هوسی تر ښکار وروسته، د خوړو پر مهال متوجې کېږي چې هوسی بلاربه ده، سمدلاسه خوړل پرېږدي، په ډیرې وارخطایې هڅه کوي چې د هوسی بچی بیرته د مور گډې ته ورننښي، له ناهیلې وروسته چې په دې ډاډه کېږي چې نور د هوسی بچی ژوندی نه دی، هغه د هوسی بچی په کرار راخلي او د مور په څنګ کې یې اچوي او پخپله هم د هغوی په څنګ کې کښیږي او د هغوی سیل کوي.

د طبیعت عکاس او د پېښې عیني شاهد، ګري وانډر والټ وویل: "د زمري د ویده کېدلو ۳ ساعته تیر شول، د زمري نه حرکت زه انډینمن کړم، زړه مې غټ کړ او خوا له یې ورغلم. ګری چې کله هلته رسیږي متوجه کېږي چې ډیر وخت کېږي چې زمری د روحي سکتې له کبله مړ شوی دی.

هغه تر هګر چې ماشومان او امیدواره میندې په ډیره بې رحمۍ وژني، د نړۍ د وحشي ترین حیوان په اندازه هم رحم نه لري.

داسې وخت راباندې راغلی چې د حیوانیت ارزو وکړو!

د پاڼو شمېره: له 4 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ